7	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Raximov Z.O. Turizmda tadbirkorlik. O‘quv qo‘llanma. – Samarqand: SamISI, 2019, 232 bet. 2. Tuxliyev I.S., Abduhamidov S.A. Turizm: nazariya va amaliyot. Darslik. – T.: “Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi”, 2021. 424 bet. 3. Лысенко Н.Н. Экономика и предпринимательство в социально-культурном сервисе и туризме. Учебно-методическое пособие. Южно-Сахалинск, издательство СахГУ 2012 **Qo‘shimcha adabiyotlar** 4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To‘ldirilgan ikkinchi nashri – T: “O‘zbekiston”, 2022, 416 b. 5. Boltabayev M.R., Tuxliyev I.S., Safarov B.Sh., Abduxamidov S.A. Turizm: nazariya va amaliyot. Darslik. – T.: “Fan va texnologiya”, 2018 y. 6. Raximov Z.O., Norkulova D.Z. Mehmonxona xo‘jaligida rejalashtirish. Darslik. – Samarqand: “TURON-NASHR”, 2021, 204 bet. 7. Tuxliev I.S., Qudratov G‘.H., Pardaev M.Q. Turizmni rejalashtirish. Toshkent – «IQTISOD - MOLIYA» 2010 – 263 b. **Axborot manbalari:** 8. http://lex.uz– O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi 9. www.ziyonet.uz –ta’lim portali 10. http://www.mail.tdiu.uz – TDIU elektron kutubxonasi 11. http://www.sies.uz – SamISI elektron kutubxonasi 12. www.world-tourism.org – Butun jahon turitik tashkiloti 13. www.wttc.org – Sayoxat va turizm bo‘yicha Butun jahon Kengashi.
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O`quv uslubiy kengashining 2024-yil 29 avgustdagi 1-sonli yig`ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ FO-15-31)
9	**Fan/modul uchun ma’sul:** S.A.Abduxamidov - SamISI “Turizm” kafedrasi dotsenti R.S.Amriddinova– SamISI “Turizm” kafedrasi dotsenti
10	**Taqrizchilar:** I.S.Tuxliyev – “Turizm” kafedrasi professori, i.f.d. D.Q.Usmanova – Samarqand davlat universiteti “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti, i.f.n.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
M.E.Po‘latov
2024 yil “ 29 ” 08

Ro‘yxatga olindi: 71010101
2024 yil “ 29 ” 08

TURIZM VA MEHMONDO‘STLIKDA TADBIRKORLIK

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	1000000	- Xizmatlar
Ta’lim sohasi:	1010000	- Xizmat ko‘rsatish sohasi
Mutaxassisligi:	71010401	- Turizm va mehmondo‘stlik

SAMARQAND – 2024

Fan/modul kodi TT1106	O‘quv yili 2024-2025	Semestr 1	Kreditlar 6
Fan/modul turi Majburiy	**Ta’lim tili** O‘zbek		**Haftadagi dars soatlari** 6
1 **Fanning nomi**	**Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)**	**Mustaqil ta’lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
Turizm va mehmondo‘stlikda tadbirkorlik	72	108	180

2 **I. Fanning mazmuni**

Fanni o‘qitishdan maqsad – turizm va mehmondo‘stlikda tadbirkorlikning mohiyatini ochib berish, uning taraqqiyot yo‘li, tajribasi, hozirgi kundagi muammolarini aniqlash, iqtisodiy, siyosiy, ma’naviy va ijtimoiy ahamiyatini yoritib berish hamda O‘zbekiston va jahonda turizm va va mehmondo‘stlik biznesining taraqqiyotini o‘rgatishdan iborat. Ushbu fan talabalarni turizm va mehmondo‘stlik sohasida muvaffaqiyatli tadbirkor bo‘lish uchun zarur bo‘lgan ko‘nikma va bilimlar bilan ta’minlaydi.

Fanning vazifasi – yangi turistik mahsulotlar va xizmatlar yaratishda, shuningdek, mavjudlarni yaxshilashda yordam beradigan innovatsion fikrlash va kreativ yechimlar topish ko‘nikmalarini o‘rgatish, mijozlar ehtiyojlari, raqobat muhiti va texnologik yangiliklarni qamrab oladigan turizm va mehmondo‘stlik sohasidagi bozor tendensiyalarini tushunish va ularga moslashish uchun zarur bo‘lgan bilimlarni berish, transport, ovqatlanish xizmatlari, madaniy tadbirlar va boshqalar kabi, turizm va mehmondo‘stlik sohasi bilan bog‘liq sohalar bilan hamkorlik qilishni, barqaror turizmni rivojlantirish prinsiplarini va ularni amaliyotga tatbiq etish yo‘llarini hamda kelajakda muvaffaqiyatli tadbirkorlar bo‘lishiga yordam beradigan tadbirkorlik madaniyati, risklarni boshqarish va innovatsiyalarni qabul qilish kabi tushunchalarning mohiyatini o‘rgatishdan iborat.

3 **II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)**

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: Turizm va mehmondo‘stlikda tadbirkorlik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

Fanga kirish, fanning predmeti, maqsadi va vazifalari. Fanning boshqa fanlar bilan uzviy bog‘liqligi. Turizmda biznes tushunchasi. Turizm va mehmondo‘stlik sohasida tadbirkorlikning asosiy elementlari. Turizm biznesini rivojlantirishning obektiv zarurati.

2-mavzu: Turizm va mehmondo‘stlikda tadbirkorlikning mohiyati va uning rivojlanishining tashkiliy asoslari

14. Turistik xizmatlarning mijozlarga yo‘naltirilganligi.
15. Turistik mintaqalarda ijtimoiy-iqtisodiy ta’sirlarni baholash.
16. Turizmda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ularning samaradorligi.
17. Mehmonxona va restoranlarda xizmat ko‘rsatish standartlarini takomillashtirish.
18. Turistik faoliyatda logistika va transport xizmatlarini rivojlantirish.
19. Mehmonxona mijozlari va ularning ehtiyojlarini qondirish strategiyalari.
20. Turizm va mehmondo‘stlikda mobil ilova va platformalarning qo‘llanilishi.

4 **V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

Fanni o‘zlashtirish natijasida magistrant:

mehmonxona va turizm tadbirkorligidagi asosiy ko‘rsatkichlarni tahlil qilish va baholash, turizm tadbirkorligida innovatsiyalardan foydalanish usullari va ularning samaradorligi, yangi texnologiyalar va mahsulotlarni joriy etish, jahon turizm va mehmonxona biznesi tadbirkorligining o‘ziga xos jihatlari bo‘yicha **tasavvurga ega bo‘lishi;**

turizm sohasining jahondagi umumiy rivojlanish tendensiyalari, turizm sohasining jahon va mahalliy iqtisodiyotga ta’siri, turizm sektorini rivojlantirishdagi investitsiyalarning ahamiyati, turizm tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlashda investitsiyalarning roli, turizm tadbirkorligini moliyalashtirishning asosiy manbalari va ulardan samarali foydalanish usullari, tadbirkorlikda uchraydigan tavakkalchiliklarning turlari va ularni kamaytirish strategiyalarini **bilishi va ulardan foydalana olishi;**

– turizm tadbirkorligida uchraydigan asosiy muammolar, ularning sabablari va yechim yo‘llarini aniqlash, turizm tadbirkorligida marketingning roli va samarali marketing strategiyalarini ishlab chiqish, turizm bozorining asosiy xususiyatlari, uning rivojlanish omillari va turizm bozoridagi talab va taklif tendensiyalarini aniqlash **ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak.**

5 **VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:**

- ma’ruzalar;
- amaliy ishlarni bajarish va xulosalash;
- interfaol keys-stadilar;
- blits-so‘rov;
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlar namoyishi;
- jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

6 **VII. Kreditlarni olish uchun magistrantlar:**

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha og‘zaki, yozma ish yoki testni topshirish.

2. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikning mohiyati va uning rivojlanishining tashkiliy asoslari
3. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikning tashkiliy huquqiy shakllari
4. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlik faoliyatini boshqarish
5. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlik faoliyatida biznes reja
6. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikni moliyalash va kredit bilan ta'minlash xususiyatlari
7. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikda tavakkalchilik va uni pasaytirish yo'llari
8. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikda talab va taklifning shakllanishi
9. Tadbirkorlik sohasida turizm va mehmonxona xizmatlarining o'rni
10. Turizmda mehmonxona biznesini rivojlantirishning xalqaro tajribalar
11. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikda standartlashtirish va sertifikatlashtirish
12. Turizm va mehmondo'stlikda xizmatlar narxlarini belgilash hususiyatlari
13. Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida marketing
14. Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida samaradorlik ko'rsatkichlari tahlili
15. Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida prognozlashtirish
16. Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida investitsiyalar
17. Turizm va mehmondo'stlik tadbirkorligida aloqa vositalari va axborot texnologiyalari xizmatlarini tashkil etish

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Turizm industriyasidagi zamonaviy trendlar va ularning mehmondo'stlik sohasiga ta'siri.
2. Turizmda raqamli marketing strategiyalari: misollar va natijalar.
3. Turizmda xizmat sifati va mehmonlar qoniqishi: tahlil va takliflar.
4. Global pandemiyalar davrida mehmondo'stlik sanoatidagi o'zgarishlar.
5. Turistik yo'nalishlarning raqobatbardoshligini oshirish yo'llari.
6. Turizm va mehmondo'stlikda barqaror rivojlanish konsepsiyasi.
7. Mehmonxonalarda turizm xizmatlarini diversifikatsiyalash va yangi imkoniyatlar yaratish.
8. Texnologiyalarning mehmondo'stlik sanoatiga integratsiyasi.
9. Mehmonxona boshqaruvida inson resurslari siyosati va muammolari.
10. Turistik mahsulotlarning ishlab chiqilishi va marketinglashtirilishi.
11. Yirik sport tadbirlarining mahalliy turizmga ta'siri.
12. Global iqlim o'zgarishlari va ularning turizmga ta'siri.
13. Turistik destinatsiyalarning brending strategiyalari.

Tadbirkorlikning mohiyatini, uning xususiyatlarini va rivojlanishining tashkiliy asoslari. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikning turlari. Ishlab chiqarish, xizmatlar, tijorat, moliyaviy va konsultativ tadbirkorlik. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikni rivojlantirishning ahamiyati va shart- sharoitlari. Turizmda tadbirkorlikning davlat tomonidan qo'llab quvvatlanishi.

3-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikning tashkiliy huquqiy shakllari

Turizmda va mehmonxona biznesida xususiy tadbirkorlik, uning afzalliklari va kamchiliklar. Turizmda va mehmonxona biznesi tadbirkorligida o'rtoqliklar, kelishuvlar va ularning ko'rinishlari. Tadbirkorlikning turizm va mehmondo'stlik sohasidagi turli tashkiliy-huquqiy shakllari, ularning tashkil etilishi va boshqarilishi, turli shakllarning afzallik va kamchiliklari.

4-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlik faoliyatini boshqarish

Turizmda tadbirkorlik faoliyatini boshqarish strategiyasi, boshqaruv bug'ini va boshqaruv bosqichi. Turizmda tadbirkorlik faoliyatining boshqaruv strukturalarining tashkiliy turlari. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarish usullari. Boshqaruv strategiyalari, rejalashtirish, tashkil etish, yetakchilik va nazorat qilish jarayonlari

5-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlik faoliyatida biznes reja

Turli mulkchilik shakllarida biznes rejaning ahamiyati, zururligi va uning nazariy asoslari. Biznes reja mohiyati va tuzish jarayoni. Biznes rejani ishlab chiqish va amalga oshirish jarayoni. Biznes reja tayyorlashning turli usullari.

6-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikni moliyalash va kredit bilan ta'minlash xususiyatlari

Moliyaviy resurslar va moliyaviy kapitalning mohiyati va tuzilishi. Turizm va mehmondo'stlik sohasidagi tadbirkorlikni moliyalashtirishning asosiy manbalari va usullari. Kredit olishning xususiyatlari, bu sohada moliyaviy barqarorlikka erishish usullari.

7-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikda tavakkalchilik va uni pasaytirish yo'llari

Tadbirkorlikda tavakkalchilik turlari, ularning turizm va mehmondo'stlik sohasidagi o'rni va tavakkalchilikni boshqarish

strategiyalari. Tavakkalchik darajasini aniqlash. Tavakkalchilikni pasaytirish yo'llari. Tavakkalchilik koeffitsienti.

8-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikda talab va taklifning shakllanishi

Turistik xizmatlar bozoridagi talab va taklif. Turizm va mehmondo'stlik bozorida talab va taklifning shakllanishi. Turistik xizmatlarini belgilovchi turli xil bozorlar tarkibini o'rganish. Turistik xizmatlar bozoriga ta'sir qiluvchi asosiy omillar tarkibini tahlil qilish. Talab va taklifga ta'sir qiluvchi omillar, ularning o'zgarish dinamikasi va bozor sharoitlariga moslashish strategiyalari

9-mavzu: Tadbirkorlik sohasida turizm va mehmonxona xizmatlarining o'rni

Turizm va mehmonxona xizmatlarining tadbirkorlik sohasidagi o'rni va ahamiyati. Turizm xizmatlarini rivojlantirish xususiyatlari. Mehmonxona xo'jaligi xizmatlarining turlari. Mexmonxona xizmatlari sifatining ko'rsatgichlari va tasnifi.

10-mavzu: Turizmda mehmonxona biznesini rivojlantirishning xalqaro tajribalari

Mehmonxona biznesida integratsion jarayonlar. Zamonaviy mehmonxona xo'jaligini rivojlantirish tendensiyalari. O'zbekiston sharoitida mehmonxona xo'jaligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.

11-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikda standartlashtirish va sertifikatlashtirish

Standartlashtirish va sertifikatlashtirishning tadbirkorlik sohasidagi roli va ahamiyati. Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida standartlashtirish va sertifikatlashtirish jarayonining mohiyati. Standartlashtirish va sertifikatlashtirish orqali xizmat sifatini oshirish va mijozlarning ishonchini qozonish yo'llari.

12-mavzu: Turizm va mehmondo'stlikda xizmatlar narxlarini belgilash hususiyatlari

Turistik tashkilotlarda narxlashtirishning mohiyati. Turistik mahsulotning narxini belgilash uslublari. Mexmonxona xizmati narxlarini belgilash usullari. Turistik xizmatlar va mehmonxona xizmatlari bahosini belgilash. Xizmatlar narxlarini belgilashning turizm va mehmondo'stlik sohasidagi xususiyatlari, narx strategiyalari va bozordagi raqobat sharoitlariga moslashish usullari.

13-mavzu: Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida marketing

Marketing strategiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish, ularning

turizm va mehmondo'stlik sohasidagi roli va ahamiyati. Turizmda tadbirkorlik faoliyatida ko'rsatiladigan marketing xizmatlari va xususiyatlari. Mehmonxonalarda ko'rsatiladigan xizmatlarni baholash yo'llari. Turizmda tadbirkorlik marketing strategiyasi. Turizmda marketing dasturlari va xizmat ko'rsatish texnologiyalari.

14-mavzu: Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida samaradorlik ko'rsatkichlari tahlili

Samaradorlikni baholash va tahlil qilish usullari, asosiy ko'rsatkichlar va ularning tadbirkorlik muvaffaqiyatiga ta'siri. O'zbekiston Respublikasiga turizm maqsadida kirib keluvchi turistlar oqimi. Dunyo mamlakatlari bo'yicha turistlar oqimi. Viloyatlar kesimidagi turizm biznesi bo'yicha faoliyat ko'rsatuvchi korxona va tashkilotlar. Xizmat ko'rsatilgan mijozlar ko'rsatkichlari. O'zbekiston Respublikasi bo'yicha mexmonxona va analogik joylashatirish vositalarining faoliyati.

15-mavzu: Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida prognozlashtirish

Turizm va mehmonxona biznesida prognoz qilish tushunchasi. Prognozlashtirish usullari va ularning turizm va mehmondo'stlik sohasidagi qo'llanilishi, bozor dinamikasini oldindan bilish va rejalarni moslashtirish imkoniyatlari. Boshqaruv ob'ektining rivojlanish dinamikasi va uning tashqi muhit bilan o'zaro aloqasi.

16-mavzu: Turizm va mehmondo'stlik faoliyatida investitsiyalar

Turizmda va mehmonxona biznesida investitsiya tushunchasi. Turizmda va mehmonxona biznesida investitsion muhit. Investitsion loyihalar va uni moliyalashtirish. Investitsiyalarni jalb qilish, ularning samaradorligini baholash va tadbirkorlik sohasidagi investitsiyaviy siyosatni rivojlantirish yo'llari.

17-mavzu: Turizm va mehmondo'stlik tadbirkorligida aloqa vositalari va axborot texnologiyalari xizmatlarini tashkil etish

Turizmda va mehmonxona tadbirkorlik boshqaruvi tizimida axborot texnologiyasi tushunchasi. Axborot texnologiyasini amaliyotda qo'llash. Mehmonxonalarni avtomatlashtirishning mo'tadil tizimlarini tanlash. Aloqa vositalari va axborot texnologiyalarining turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlikni rivojlantirishdagi o'rni, ularni samarali qo'llash usullari va axborot texnologiyalarining xizmat sifatiga ta'siri.

III. Amaliy mashg'ulotlarlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Turizm va mehmondo'stlikda tadbirkorlik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari